

Část B: KONTROLNÍ ZÁVĚRY Z KONTROLNÍCH AKCÍ

01/16

Majetek státu a prostředky státního rozpočtu kapitoly Ministerstvo práce a sociálních věcí

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu na rok 2001 pod číslem 01/16. Kontrolu řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ Ing. Jan Vedral.

Cílem kontroly bylo prověřit hospodaření s majetkem státu a s prostředky státního rozpočtu u Ministerstva práce a sociálních věcí a u vybraných úřadů práce a ústavů sociální péče.

Kontrolu provedly skupiny kontrolujících NKÚ z odboru sociálních věcí, školství a kultury, odboru finančního auditu, územních odborů severozápadní Čechy, západní Čechy, severovýchodní Čechy, jižní Morava a severní Morava v období od března 2001 do února 2002.

Kontrolovanými osobami byly:

Ministerstvo práce a sociálních věcí (dále jen „MPSV“);
 Úřad práce v Teplicích (dále jen „ÚP v Teplicích“);
 Úřad práce v Plzni (dále jen „ÚP v Plzni“);
 Úřad práce v Liberci (dále jen „ÚP v Liberci“);
 Úřad práce Brno-město (dále jen „ÚP Brno-město“);
 Úřad práce v Karviné (dále jen „ÚP v Karviné“);
 Ústav sociální péče pro tělesně postižené ve Snědovicích (dále jen „ÚSP ve Snědovicích“);
 Ústav sociální péče pro tělesně postiženou mládež ve Zbúchu (dále jen „ÚSP ve Zbúchu“);
 Jedličkův ústav pro tělesně postiženou mládež v Liberci (dále jen „JÚ v Liberci“);

Ústav sociální péče pro tělesně postiženou mládež v Brně-Králově Poli (dále jen „ÚSP v Brně-Králově Poli“);
 Ústav sociální péče pro tělesně postižené v Hrabyni (dále jen „ÚSP v Hrabyni“).

O námitkách proti kontrolnímu protokolu podaných MPSV a ÚP v Karviné rozhodli příslušní vedoucí skupin kontrolujících. O odvolání proti rozhodnutí o námitkách podaných MPSV rozhodlo Kolegium NKÚ svým usnesením č. 3/VII/2002 ze dne 22. dubna 2002.

Kolegium NKÚ na svém IX. zasedání, konaném dne 10. června 2002,

s c h v á l i l o usnesením č. 15/IX/2002
 k o n t r o l n í z á v ě r v t o m t o z n ě n í:

I. Úvod

Kontroly byly podrobeny vybrané položky vykázané kontrolovanými osobami v oblasti příjmů a výdajů za roky 1999, 2000 a k 30. 9. 2001. Počet a finanční objem kontrolovaných položek v jednotlivých účetních (rozpočtových) obdobích uvádí přehled v tabulce č. 1.

Poznámka: Ustanovení právních předpisů citovaná v tomto kontrolním závěru jsou uváděna ve znění platném pro kontrolované období.

Tabulka č. 1

Sledované ukazatele	Příjmy	Běžné výdaje	Kapitálové výdaje	Celkem příjmy a výdaje
Počet položek v účetnictví celkem	15 004	119 061	2 451	136 516
z toho: k 31. 12. 1999	7 755	51 636	1 138	60 529
k 31. 12. 2000	7 156	56 065	1 095	64 316
k 30. 9. 2001	93	11 360	218	11 671
Finanční objem položek v účetnictví celkem (v tis. Kč)	134 009	6 751 851	5 147 359	12 033 219
z toho: k 31. 12. 1999	50 735	2 415 954	1 862 980	4 329 669
k 31. 12. 2000	53 041	2 440 514	2 560 494	5 054 049
k 30. 9. 2001	30 233	1 895 383	723 885	2 649 501
Prověřovaný počet položek celkem	13 448	66 173	1 097	80 718
z toho: k 31. 12. 1999	7 019	33 587	578	41 184
k 31. 12. 2000	6 424	32 397	469	39 290
k 30. 9. 2001	5	189	50	244
Prověřovaný finanční objem celkem (v tis. Kč)	78 826	1 582 598	2 448 556	4 109 980
z toho: k 31. 12. 1999	38 543	936 339	934 739	1 909 621
k 31. 12. 2000	39 810	532 193	1 064 089	1 636 092
k 30. 9. 2001	473	114 066	449 728	564 267

Pozn.: Kontrolované období týkající se JÚ v Liberci a ÚPS ve Snědovicích je ohraničeno jejich převodem na kraje z majetku státu na základě zákona 157/2000 Sb., o převodu některých věcí, práv a závazků z majetku České republiky do majetku krajů.

II. Skutečnosti zjištěné při kontrole

A. U MPSV

1. Dokumentace ekonomických agend

V ustanoveních § 4 odst. 4, § 6 odst. 2, § 33 odst. 1 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, je mj. uvedeno:

„Pro vedení účetnictví mohou účetní jednotky použít prostředků výpočetní a jiné techniky...; takové vedení účetnictví musí být v souladu s projekčně programovou dokumentací podle § 33.“

„...; účetní zápisy se prokazují buď účetními doklady nebo, odvozuji-li se tyto zápisy programem zpracování dat, způsobem uvedeným v projekčně programové dokumentaci.“

„Projekčně programová dokumentace pro vedení účetnictví prostředky výpočetní a jiné techniky musí být v souladu s ustanoveními tohoto zákona.“

MPSV nepředložilo k aplikovanému způsobu vedení účetnictví prostředky výpočetní techniky projekčně programovou dokumentaci požadovanou výše uvedenými ustanoveními zákona. V důsledku toho nebylo v rámci provedené kontroly možné ověřit, zda program funguje správně a zda jsou jím zpracovaná data zpracována požadovaným způsobem, a současně ověřit bezpečnost systému z hlediska zabudovaných kontrol, což je nezbytné pro posouzení spolehlivosti systému. MPSV dokumentací nedoložilo ani základní formální náležitosti aplikovaného programu, jako je název zpracovatele, předkladatele či vlastníka programu účetnictví, verzi programu, datum jeho platnosti apod.

2. Externě zajišťované činnosti související s plněním běžných úkolů MPSV

V ustanovení § 1 odst. 6 zákona č. 1/1991 Sb., o zaměstnanosti, je mj. uvedeno:

„Právnícká nebo fyzická osoba je povinna plnění běžných úkolů vyplývajících z předmětu její činnosti zajišťovat svými zaměstnanci, které k tomu účelu zaměstnává v pracovních vztazích podle zákoníku práce;...“

V kontrolovaném období MPSV zajišťovalo externě některé činnosti související s plněním jeho běžných úkolů, přičemž oprávněnost potřeby tohoto způsobu jejich zajištění v rámci systému ministerstva nedoložilo. MPSV nezpracovalo žádnou systémovou analýzu těchto potřeb, na jejímž základě by rozhodlo z hlediska efektivity a hospodárnosti o způsobu jejich zajištění. Rozhodnutí o externím zajištění činností MPSV ponechalo v kompetenci jednotlivých ředitelů odborů, kteří uzavírali smluvní vztahy s dodavateli a současně schvalovali proplacení došlých faktur. Za takto zajišťované činnosti, k jejichž výkonu byly organizačním řádem určeny jednotlivé útvary ministerstva, MPSV uhradilo z běžných výdajů v kontrolovaném období let 1999, 2000 včetně období do 30. 9. 2001 celkem 71 mil. Kč, např.:

- zabezpečení provozu výpočetní techniky v celkové výši 23 837 tis. Kč,
- právní a poradenskou činnost při přípravě obchodních smluv v souvislosti se zaváděním státní sociální podpory v celkové výši 1 312 tis. Kč,
- přípravu a realizaci veřejných zakázek v celkové výši 1 046 tis. Kč,
- administrativní a organizační zabezpečení procesu zadávání veřejných zakázek v celkové výši 1 171 tis. Kč,
- poradenskou činnost a poskytování dalších konsultačních a servisních služeb v oblasti informatiky v celkové výši 1 430 tis. Kč,
- organizaci, administraci a vyhodnocení programů a projektů Evropské unie pro ČR v oblasti trhu práce a sociálních služeb v celkové výši 41 132 tis. Kč,
- vyhodnocení žádostí o dotace ze státního rozpočtu na rok 2001 podaných na MPSV včetně návrhu na přidělení dotací ze státního rozpočtu na jednotlivé projekty v celkové výši 970 tis. Kč.

Při uzavírání smluvních vztahů s dodavateli MPSV v některých případech navíc nevyloučilo možná rizika a nepostupovalo v souladu s obecně závaznými právními předpisy, jak dokumentují následující kontrolní zjištění:

- a) MPSV v uzavřené smlouvě k zabezpečení provozu výpočetní techniky nezajistilo řádnou úpravu smluvního vztahu, neboť smlouva neobsahovala např.:
- povinnost vedení takové dokumentace, ze které by bylo možné ověřit plnění smlouvy z hlediska účelnosti vynaložených finančních prostředků,
 - jednoznačný předmět plnění,
 - způsob předávání prací a jejich kontrolu z hlediska objemu a kvality,
 - podmínky případných reklamací a sankcí za neplnění smlouvy,
 - platební podmínky,
 - formy a důvody výpovědi.

Cena předmětu díla, která byla v roce 1995 smluvně dohodnuta ve výši 2 100 tis. Kč ročně, dosáhla na základě dodatků ke smlouvě v roce 1999 částky 6 842 tis. Kč, v roce 2000 částky 9 217 tis. Kč a v roce 2001 částky 11 357 tis. Kč. Přestože NKÚ v průběhu kontroly opakovaně písemně vyžadoval úplnou dokumentaci ke smluvnímu vztahu s dodavatelem, MPSV až v námitkách proti kontrolnímu protokolu uplatnilo „Zápis z jednání mezi smluvními stranami“ s datem 21. 12. 1994, ve kterém smluvní strany konstatovaly, že lhůta k uzavření obchodní smlouvy stanovená v roce 1994 ve „Smlouvě o uzavření smlouvy budoucí“ s termínem do 31. 12. 1994 se prodlouží do 28. 2. 1995. Z takto dodatečně doložené dokumentace vyplynulo, že uvedené závazné ujednání smluvní strany provedly 11 dní před nabytím účinnosti zákona č. 199/1994 Sb., o zadávání veřejných zakázek.

- b) MPSV při uzavření smluv na přípravu a realizaci veřejných zakázek v roce 1999 v celkové výši peněžitého závazku 521 tis. Kč (497 tis. Kč bez DPH) nerespektovalo závazný postup zadavatele veřejné zakázky stanovený v § 67 odst. 1 a § 49a zákona č. 199/1994 Sb.,

neboť si nevyžádalo před jejím zadáním nabídku nejméně od tří zájemců. Předmětem těchto smluv bylo plnění stejného druhu, a to poskytování právních služeb při přípravě a realizaci veřejných zakázek formou výzvy na nákup drobného hmotného majetku a drobného materiálu pro potřeby ministerstva podle § 49 odst. 1 zákona č. 199/1994 Sb.

- c) MPSV v letech 1999, 2000, včetně období do 30. 9. 2001 poskytlo na základě uzavřených smluv dotaci neziskové organizaci v celkové výši 41 mil. Kč na zajištění organizace, administrace a vyhodnocení programů a projektů Evropské unie pro ČR v oblasti trhu práce a sociálních služeb, tj. na činnosti, které byly podle platného organizačního řádu MPSV v působnosti jeho odboru pro evropskou integraci a mezinárodní vztahy. Na poskytnutí této dotace v předchozích letech upozornil NKÚ již v kontrolních závěrečích č. 99/25 a č. 00/02 s tím, že poskytnutí dotace na uvedený účel neumožňovala rozpočtová pravidla republiky a MPSV k uvedenému dotačnímu titulu navíc nezpracovalo své zásady dotační politiky. MPSV přesto v kontrolovaném období opět poskytovalo dotace na uvedený titul, ke kterému sice doložilo vlastní „Zásady pro poskytování dotací ze státního rozpočtu na zajištění programů/projektů EU“ ze dne 29. 4. 1999, které však nikdo z odpovědných pracovníků MPSV neschválil.
- d) MPSV při uzavření smlouvy v roce 2000 s neziskovou organizací na vypracování vyhodnocení žádostí o dotace ze státního rozpočtu ve výši peněžitého závazku 970 tis. Kč neprovedlo výběr dodavatele na základě závazného postupu stanoveného zadavatelem veřejné zakázky ustanovením § 49 odst. 1 zákona č. 199/1994 Sb., neboť smlouvu uzavřelo bez písemné výzvy učiněné nejméně pěti zájemcům.

3. Plnění povinností správce programů účelově určených na financování reprodukce majetku

V ustanovení § 5 odst. 2 zákona ČNR č. 576/1990 Sb., o pravidlech hospodaření s rozpočtovými prostředky České republiky a obcí v ČR (rozpočtová pravidla republiky), bylo uvedeno:

„Na konkrétní akce nebo předem stanovené okruhy potřeb se poskytují účelové dotace, a to za podmínek stanovených zásadami dotační politiky. Mohou být použity jen na určené úkoly a podléhají ročnímu zúčtování se státním rozpočtem republiky.“

V ustanovení § 13 odst. 3 zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), je (s účinností od 1. 1. 2001) mj. uvedeno:

„Výdaje na financování programu jsou účelově určené prostředky státního rozpočtu ...“,

a dále v ustanovení § 21 tohoto zákona je uvedeno:

„Nestanoví-li tento zákon jinak, mohou být prostředky státního rozpočtu použity pouze v příslušném roz-

počtovém roce k účelům, na které byly určeny zákonem o státním rozpočtu.“

- a) MPSV v rámci programu „Pořízení a technická obnova majetku ve správě ústavů sociální péče“ poskytovalo v rozporu se stanoveným účelem zařízením sociální péče v působnosti územních orgánů dotace představující v celkové výši k 31. 12. 2001 částku 585 433 tis. Kč na novostavby zařízení sociální péče, přestože prostředky programu byly podle schválené dokumentace určeny u územních orgánů pouze na odstranění předhavarijních a havarijních stavů zařízení formou rekonstrukcí a modernizací a na financování náhrad za restituované objekty. V rozporu s takto stanoveným účelem MPSV poskytovalo dotace na akce, které výše uvedenými stavebními úpravami ani náhradami za restituované objekty nebyly, a to na novostavby Domova důchodců (dále jen „DD“) Liberec ve výši 175 293 tis. Kč, DD Havlíčkův Brod ve výši 162 989 tis. Kč, DD Hodonín ve výši 112 877 tis. Kč, DD Kdyně 60 010 tis. Kč a DD Blansko ve výši 74 264 tis. Kč.
- b) Na základě zákona ČNR č. 500/1990 Sb., o působnosti orgánů České republiky ve věcech převodů vlastnictví státu k některým věcem na jiné právnické nebo fyzické osoby, MPSV obdrželo ze státního rozpočtu prostředky na financování náhrad restituovaných objektů ústavů sociální péče. Podle tohoto zákona byly uvedené prostředky určeny ke krytí nezbytných výdajů vyvolaných zánikem věcných břemen vázoucích na majetku vydaném oprávněným osobám, který je dosud užíván v nájemním vztahu pro účely zařízení sociální péče.

MPSV v rámci financování náhrad restituovaných objektů ústavů sociální péče poskytovalo v rozporu s výše stanoveným účelem dotace zařízením sociální péče v působnosti územních orgánů v celkové výši představující k 31. 12. 2001 částku 604 921 tis. Kč, a to v případech, kdy vydaný majetek byl jednotlivými zařízeními již odkoupen, a tudíž nebyl užíván v nájemním vztahu, nebo se nejednalo o majetek vydaný oprávněným osobám jako restituční, např. výstavba DD Drhovle - Obora Písek ve výši 72 274 tis. Kč, stavební úpravy Ústavu sociální péče (dále jen „ÚSP“) Zběšičky ve výši 34 506 tis. Kč, DD Drhovle ve výši 11 074 tis. Kč, ÚSP Osek ve výši 164 364 tis. Kč, ÚSP Střelice ve výši 35 521 tis. Kč, DD Lukov ve výši 5 908 tis. Kč, ÚSP Hrádek Fryšták ve výši 13 260 tis. Kč, DD Bohumín ve výši 55 113 tis. Kč, DD Hradec Králové ve výši 125 614 tis. Kč a DD Chlumec nad Cidlinou ve výši 87 287 tis. Kč.

- c) MPSV v rámci programu „Pořízení a technická obnova majetku ve správě ústavů sociální péče“ poskytovalo dotace na některé akce bez vydaných rozhodnutí o účelovém určení prostředků státního rozpočtu, což je podmínka stanovená Zásadami dotační politiky (dále jen „Zásady“), např. na výstavbu DD Uhlířské Janovice, na rekonstrukci DD Skalice, na výstavbu ÚSP Mačkov, na výstavbu DD Třebíč. V důsledku nevydaných rozhodnutí, kterými se podle Zásad stanoví mj. závaz-

né parametry akcí, MPSV nezabezpečilo ve smyslu Zásad potřebná kritéria pro závěrečná vyhodnocení akcí a pro provádění jejich kontrol.

- d) **MPSV nezabezpečilo kontrolní činnost u jednotlivých akcí a nezabezpečilo řádná ukončení závěrečných vyhodnocení akcí ve smyslu Zásad.** Přestože investoři předložili závěrečná vyhodnocení včetně dokumentace ve stanovené lhůtě, MPSV je v některých případech neodůvodněně neukončilo. V případech, kdy investoři povinnost předložit závěrečné vyhodnocení nesplnili, MPSV nedoložilo zjednání nápravy. V některých případech MPSV zajišťovalo rozhodnou dokumentaci od investorů až na základě požadavků NKÚ (např. rozhodnutí o vydání nemovitosti na základě restitučních nároků, nájemní smlouvy s pronajimateli restituovaných objektů užívaných k poskytování sociálních služeb, kolaudační rozhodnutí a pod.), což dokumentuje, že pro zařazení akcí a jejich financování v rámci uvedeného programu MPSV nemělo k dispozici potřebné údaje.
- e) **MPSV při financování náhradních kapacit za restituované objekty nestanovilo investorům jednotná kritéria,** např. limity, případně průměrné náklady na vybudované lůžko v novostavbách nebo rekonstruovaných objektech. U namátkově vybraných případů se náklady na jedno vybudované lůžko v náhradních objektech pohybovaly v rozptěti od 1 432 do 2 073 tis. Kč.

4. Hospodaření s majetkem státu

V ustanovení § 30 odst. 2 vyhlášky č. 205/1991 Sb., o hospodaření s rozpočtovými prostředky státního rozpočtu ČR a o finančním hospodaření rozpočtových a příspěvkových organizací, je mj. uvedeno:

„Organizace hospodařící s rozpočtovými prostředky je povinna při plnění rozpočtu dbát, aby dosahovala maximálních příjmů a plnila úkoly hrazené ze státního rozpočtu republiky nejehospodárnějším způsobem a aby efektivně využívala rozpočtových prostředků...“

MPSV nepostupovalo hospodárně a efektivně ve smyslu výše uvedeného ustanovení při odprodeji tří osobních automobilů značky CHRYSLER, zakoupených v letech 1994 – 1996 za celkovou pořizovací cenu 4 566 tis. Kč, které v roce 2000 odprodalo autobazaru za celkovou částku 450 tis. Kč, a to na základě cen stanovených soudním znalcem jako cen obecných. Tyto ceny však představovaly pouze 19 % cen časových a cca 10 % ceny jejich pořízení. Z důvodu pochybností o správnosti cen uvedených ve znaleckém posudku NKÚ požádal Ústav soudního inženýrství Vysokého učení technického v Brně o posouzení cen těchto vozidel, ze kterého vyplynulo, že nejnižší možná obecná cena (dle metodiky znaleckého standardu) těchto vozidel činila 894 tis. Kč. Znalecký posudek Ústavu soudního inženýrství přitom vycházel z podkladů uvedených v původních znaleckých posudcích, které charakterizovaly technický stav jednotlivých vozidel. V důsledku toho NKÚ posoudil odprodej vozi-

del za částku 450 tis. Kč jako neehospodárný. Z předložených dokladů dále vyplynulo, že odprodej těchto vozidel byl proveden neobvyklým způsobem, neboť např. doklad o zaplacení znaleckých posudků (datovaných dnem 12. a 13. 12. 2000), zaúčtovaný ve výši 3 600 Kč MPSV nedoložilo. Faktury za prodej automobilů MPSV vystavilo autobazaru dne 13. 12. 2000, ten celkovou částku uhradil dne 15. 12. 2000, ačkoliv k fyzickému předání aut došlo až 18. 12. 2000, jak vyplynulo z předávacích protokolů.

V roce 1999 došlo při dopravní nehodě k poškození jednoho z vozidel a náklady na jeho opravu představovaly částku 437 tis. Kč. Vzhledem k dohodnuté 5% spoluúčasti plátce při pojistné události pojišťovna uhradila MPSV na pojistném plnění pouze 409 tis. Kč. MPSV následně nesplnilo povinnost uplatnit právo na náhradu škody proti odpovědnému zaměstnanci (prokázanému viníkovi havárie) ve smyslu § 6 písm. e) vyhlášky č. 119/1988 Sb., o hospodaření s národním majetkem, a příslušných ustanovení zákoníku práce.

5. Účetnictví

MPSV v rozporu s ustanovením § 4 odst. 2 zákona č. 563/1991 Sb. neúčtovalo v některých případech o pořízení investičního majetku a o zdrojích k profinancování majetku na účtech předepsaných platnou účtovou osnovou a postupy účtování. V důsledku nesprávných způsobů účtování tak MPSV vykazalo hodnotu svého investičního majetku v roce 1999 nižší o částku 2 056 tis. Kč a v roce 2000 o částku 65 865 tis. Kč a dále tvorbu zdrojů k profinancování investičního majetku k 31. 12. 2000 vykazalo nižší o částku 3 305 tis. Kč.

B. U úřadů práce a ústavů sociální péče

1. Zadávání veřejných zakázek

ÚP v Teplicích, ÚP v Karviné, JÚ v Liberci, ÚSP ve Snědovicích a ÚSP v Brně-Králově Poli např. nerespektovaly závazný postup zadavatele veřejné zakázky ve smyslu příslušných ustanovení zákona č. 199/1994 Sb., např.:

ÚP v Teplicích nečinil písemnou výzvu nejméně pěti zájemcům podle ustanovení § 49 odst. 1 uvedeného zákona na veřejnou zakázku týkající se vybavení interiéru nové budovy úřadu a smlouvu, ve které výše budoucího závazku činila 4 928 tis. Kč (bez DPH), uzavřel v roce 1999 na základě výzvy pouze jednomu zájemci.

ÚP v Karviné

– nečinil písemnou výzvu nejméně pěti zájemcům podle ustanovení § 49 odst. 1 uvedeného zákona na veřejnou zakázku týkající se rekonstrukce ústředního topení v pobočce Orlová a smlouvu, ve které výše budoucího peněžitého závazku činila 2 700 tis. Kč (bez DPH), uzavřel v roce 1999 na základě výzvy pouze třem zájemcům;

– při uzavření smluv v letech 1999 – 2000 na veřejné zakázky týkající se rekonstrukcí budovy ÚP ve finančním objemu 1 838 tis. Kč a jeho pobočky v Havířově ve finančním objemu 2 120 tis. Kč nepostupoval v souladu s ustanovením § 2e uvedeného zákona, neboť si nevyžádal doložení kvalifikačních předpokladů vybraných uchazečů o veřejnou zakázku a při nesplnění této povinnosti nevyloučil uchazeče z dalšího jednání o veřejné zakázce.

JÚ v Liberci

– neučinil písemnou výzvu nejméně pěti zájemcům podle ustanovení § 49 odst. 1 uvedeného zákona na veřejnou zakázku týkající se dodávky nábytku realizované v roce 1999 ve výši 1 158 tis. Kč (bez DPH);

– neučinil písemnou výzvu nejméně pěti zájemcům podle § 49 odst. 1 uvedeného zákona na veřejnou zakázku týkající zpracování prezentační publikace k 100. výročí jeho založení s předpokládanými náklady podle předložené kalkulace ve výši 1 305 tis. Kč. Dodavatel, kterého JÚ v Liberci nevybral na základě výzvy více zájemcům, prováděl práce pouze na základě jednotlivých písemných objednávek nebo dílčích smluv, a to v roce 2000 ve výši 155 tis. Kč a v roce 2001 ve výši 305 tis. Kč (bez DPH).

ÚSP ve Snědovicích si nevyžádal před zadáním veřejné zakázky na dodání a montáž centrálního automatického zamykání nabídky nejméně od tří zájemců podle § 49a odst. 1 uvedeného zákona a dodávku v celkové hodnotě 121 tis. Kč (bez DPH) uskutečnil v roce 1999 pouze na základě přímé objednávky.

ÚSP v Brně-Králově Poli si nevyžádal nabídky nejméně od tří zájemců podle § 49a odst. 1 uvedeného zákona před zadáním dvou veřejných zakázek zadaných v roce 1999 na zateplení půdních prostor v jednotlivých pavilonech a na provedení instalátérských prací, při kterých součet všech peněžitých závazků ve smyslu § 67 odst. 1 uvedeného zákona činil celkem 212 tis. Kč a 253 tis. Kč (bez DPH).

2. Účetnictví

ÚSP ve Snědovicích, JÚ Liberec, ÚSP v Brně-Králově Poli, ÚP v Plzni, ÚSP ve Zbúchu, ÚP v Karviné a ÚP v Liberci neúčtovaly o skutečném stavu majetku, a to zejména v důsledku nedostatečně prováděných inventarizací, a tím porušily ustanovení § 7, § 29 odst. 1 a § 30 odst. 1 a 2 zákona č. 563/1991 Sb.

ÚSP ve Snědovicích nezjistil inventarizacemi majetek, ke kterému měl právo hospodaření a který byl uvedený ve výpisu z katastru nemovitostí, a to

- stavbu převedenou na základě smlouvy z roku 1978,
- stavební parcelu o výměře 1060 m² převedenou na základě smlouvy z roku 1996,
- stavební parcely o výměře 324 m² a 6 753 m² převedené na základě smlouvy z roku 1994,
- stavební parcelu o výměře 677 m².

ÚSP uvedený majetek neoceníl a nezaúčtoval do investičního majetku a nezjistil to ani při mimořádné inventarizaci provedené k 31. 5. 2001 při přechodu ÚSP z majetku státu do majetku Ústeckého kraje, a tím správně nevymezil hodnoty věcí, práv a závazků ve smyslu § 1 odst. 3 zákona č. 157/2000 Sb., o přechodu některých věcí, práv a závazků z majetku České republiky do majetku krajů.

JÚ v Liberci nesprávně zvýšil hodnotu majetku k 31. 12. 1999 o částku 1 104 tis. Kč za neuskutečněné věcné plnění ze strany dodavatele a tuto skutečnost nezjistil inventarizacemi provedenými v letech 1999 a 2000 ani mimořádnými inventarizacemi provedenými k 31. 5. 2001 a k 30. 6. 2001 při přechodu majetku státu z působnosti MPSV do majetku Libereckého kraje. Dále JÚ v Liberci nezjistil v letech 1999 a 2000 při inventarizaci, že stav pohledávek na ošetřovném za pobyt v ústavu vykázaný v účetnictví ve výši 428 tis. Kč neodpovídá skutečnému stavu nedoplatků na ošetřovném za pobyt, který dle dokumentace činil 483 tis. Kč.

ÚSP v Brně-Králově Poli

- neoceníl pozemky, které jsou součástí objektu, ke kterému převzal právo hospodaření v roce 1996 na základě smlouvy o bezúplatném převodu práva hospodaření dle výpisu z katastru nemovitostí, a neúčtoval o nich,
- neuvedl v inventurním soupisu k inventarizaci prováděné v roce 2000 další majetek zaúčtovaný v pořizovací ceně 55 347 tis. Kč,
- nesprávně zaúčtoval v roce 1999 jako samostatnou movitou věc pořízení automatických posuvných dveří s prosklenou stěnou ve výši 160 tis. Kč a tento majetek uvedl v inventurním soupisu nesprávně pod samostatným inventárním číslem,
- nesprávně zaúčtoval jako ostatní hmotný investiční majetek zahradní systém VARI v ceně 129 tis. Kč a tento majetek nesprávně inventarizoval jako samostatné díly systému,
- nesprávně uvedl v inventurních soupisech pod samostatnými inventárními čísly dva výtahy v ceně 1 517 tis. Kč a v ceně 1 884 tis. Kč, o které nezvýšil cenu budovy pavilonů, přestože tvoří s budovami jeden celek,
- v rozporu se stanovenými postupy účtování neuvedl v analytické evidenci investičního majetku datum a způsob pořízení a jeho uvedení do užívání.

ÚP v Plzni neprokázal u některých svých organizačních útvarů stav hmotného majetku údaji fyzické inventury, opravenými o přírůstky a úbytky za dobu od ukončení fyzických inventur do konce účetního období roku 1999 a roku 2000, a nepředložil verifikované inventurní soupisy zaznamenávající skutečné stavy majetku ke dni provádění fyzické inventury.

ÚSP ve Zbúchu nezaznamenal v inventurních soupisech při inventarizaci provedené v roce 2000 majetek nacházející se v jeho objektu v celkové výši 442 tis. Kč. Dále nezaúčtoval v roce 1999 na předepsaný účet pořizovací cenu pozemků ve výši 313 tis. Kč.

ÚP v Karviné a ÚP v Plzni neúčtovaly o pořízeném investičním majetku na účtech předepsaných účtovou osnovou a postupy účtování. V důsledku toho nesprávně snížily účetní stav majetku v příslušných účetních obdobích, a to ÚP v Karviné v roce 1999 o 306 tis. Kč a v roce 2000 o 61 tis. Kč a ÚP v Plzni v roce 2000 o 72,8 tis. Kč.

ÚP v Teplících, ÚP v Liberci, ÚP v Plzni, ÚSP ve Snědovicích, ÚSP v Brně-Králově Poli neúčtovaly o poskytnutých provozních zálohách a v důsledku toho nezabezpečily ve svém účetnictví jejich průkaznost v souvislosti s věcným plněním ze strany dodavatelů. O poskytnutých zálohách neúčtovaly ÚP v Teplících v roce 1999 ve výši 536,8 tis. Kč a v roce 2000 ve výši 849,9 tis. Kč, ÚP v Liberci v roce 1999 ve výši 515,3 tis. Kč a v roce 2000 ve výši 502,5 tis. Kč, ÚSP ve Snědovicích v roce 1999 ve výši 2 023 tis. Kč a v roce 2000 ve výši 631,4 tis. Kč a ÚSP v Brně-Králově Poli v roce 2000 ve výši 150,5 tis. Kč. ÚSP ve Snědovicích dále v roce 1999 neúčtoval o zálohách na pořízení investičního majetku ve výši 3 320 tis. Kč.

ÚP v Karviné a ÚP v Liberci nesprávně účtovaly v letech 1999 – 2000 o dotacích poskytnutých na aktivní politiku zaměstnanosti jako o pohledávkách za rozpočtovými příjmy, přestože v daném časovém období tyto prostředky nesplňovaly podmínku pro vznik pohledávky, neboť nedošlo k uplynutí sjednané doby splatnosti při dodržení všech ostatních podmínek dohody. V důsledku toho ÚP v Karviné nesprávně zvýšil stav aktiv v rozvaze k 31. 12. 1999 ve výši 8 057 tis. Kč a k 31. 12. 2000 ve výši 30 209 tis. Kč a ÚP v Liberci k 31. 12. 2000 v celkové výši 2 506 tis. Kč.

3. Hospodaření s majetkem státu

ÚP Brno-město a ÚSP v Brně-Králově Poli v některých případech nehospořádaly s majetkem státu způsobem stanoveným obecně platnými právními předpisy.

ÚP Brno-město

- v rozporu s ustanovením § 7 odst. 3 vyhlášky č. 119/1988 Sb. nedoložil doklad o fyzické likvidaci přebytečného majetku, a to zařízení vzduchotechniky, které mělo být v roce 1999 na pokyn ředitele (dle návrhu škodní komise) fyzicky zlikvidováno sešrotováním;
- v rozporu s ustanovením § 7 odst. 1 a odst. 2 a § 6 písm. c) vyhlášky č. 119/1988 Sb. nerozhodl o přebytečnosti a neupotřebitelnosti majetku vedeného ve skladu informatiky v hodnotě 895,5 tis. Kč (komponenty výpočetní techniky pořízené v letech 1991 až 1994), který kontrolovaná osoba nepotřebovala k plnění svých úkolů pro jeho úplné opotřebení a poškození.

ÚSP v Brně-Králově Poli v rozporu s ustanovením § 15 odst. 1 a 2 vyhlášky č. 119/1988 Sb. a ustanovením § 73 odst. 1 zákona č. 109/1964 Sb., hospodářský zákoník, ve znění zákona č. 98/1988 Sb., tím neuplatňoval včas pohledávky za stravné a ošetřovné svěřenců u příslušných orgánů a u vzniklých pohledávek nevymáhal úroky z prodlení. NKÚ namátkově zjistil několik včas neuplat-

něných pohledávek v celkové výši 119,5 tis. Kč, z toho pohledávky ve výši 34 tis. Kč byly v roce 2001 již promlčeny. Pohledávky činily k 31. 12. 1999 celkem 274 tis. Kč, k 31. 12. 2000 již 324 tis. Kč a k 30. 9. 2001 dosáhly částky 456 tis. Kč.

4. Další zjištění

ÚP v Karviné

- v rozporu s ustanovením § 14 odst. 2 vyhlášky č. 205/1991 Sb. nesledoval v účetnictví odděleně finanční hospodaření hospodářské činnosti spojené s pronájemem nebytových prostor včetně zajištění služeb;
- v rozporu s ustanovením § 54 zákona č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), zahájil stavební práce na rekonstrukci ÚP v Karviné před vydáním stavebního povolení, které nabylo účinnosti od 27. 11. 1999. Z dokladů o financování akce vyplynulo, že do tohoto data ÚP uhradil faktury za práce provedené bez stavebního povolení ve výši 10 219 tis. Kč;
- v rozporu s ustanovením § 10 odst. 1 písm. d) zákona ČNR č. 344/1992 Sb., o katastru nemovitostí České republiky (katastrální zákon), neohlásil katastrálnímu úřadu v zákonem stanovené lhůtě nabytí práva hospodaření k budově pobočky v Havířově bezúplatným převodem uskutečněným dne 25. 6. 1999.

ÚSP ve Zbūchu v rozporu s ustanovením § 14 vyhlášky č. 205/1991 Sb. prováděl do konce roku 1999 služby charakteru hospodářské činnosti, a to hostinskou činnost a koupi zboží za účelem jeho dalšího prodeje a prodej, provozované ve vlastním objektu, přestože neměl rozsah a podmínky hospodářské činnosti stanoveny, a tuto činnost nesledoval v účetnictví odděleně.

ÚSP v Brně-Králově Poli

- v rozporu s ustanoveními § 54 a § 76 zákona č. 50/1976 Sb. zahájil v roce 1999 stavební úpravy a plynofikaci ve středisku Březejc dva měsíce před nabytím účinnosti stavebního povolení vydaného příslušným stavebním úřadem a užíval bez vydaného kolaudačního rozhodnutí 4 pavilony po provedené plynofikaci a stavebních úpravách ukončených v roce 1999;
- v rozporu s ustanovením § 236 odst. 2 zákona č. 65/1965 Sb., zákoník práce, uzavřel písemně několik dohod o provedení práce, ve kterých neuvedl sjednaný rozsah práce (pracovního úkolu) v hodinách, a tak nemohl doložit, zda sjednaný rozsah práce je v souladu s výší stanovenou zákoníkem práce (100 hodin).
- v rozporu s ustanoveními § 9 odst. 4 a 5, § 13a odst. 1 zákona č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitostí, nepodal za kontrolované období přiznání k dani z nemovitosti za pronajaté nebytové prostory sloužící podnikatelské činnosti.

III. Vyhodnocení

Kontrolou vybraných položek vykázaných kontrolovanými osobami v příjmech a výdajích za kontrolované

období let 1999, 2000, včetně období do 30. 9. 2001 ve finančním objemu 4 109 980 tis. Kč (viz přehled v úvodu tohoto kontrolního závěru) bylo zjištěno porušení platných právních předpisů při hospodaření s majetkem státu a rozpočtovými prostředky kapitoly MPSV ve finančním objemu 1 458 672 tis. Kč.

Kontrola hospodaření s majetkem státu a prostředky státního rozpočtu kapitoly Ministerstvo práce a sociálních věcí prokázala tyto skutečnosti:

MPSV nedoložilo k aplikovanému způsobu vedení účetnictví prostředky výpočetní techniky projekčně programovou dokumentaci požadovanou zákonem o účetnictví.

MPSV nedoložilo oprávněnost potřeb externího zajišťování některých činností souvisejících s plněním jeho běžných úkolů, na které vynaložilo ze svého rozpočtu v kontrolovaném období od 1. 1. 1999 do 30. 9. 2001 celkem 71 mil Kč. Na tuto skutečnost upozornil NKÚ již v kontrolních závěrech č. 99/25 a č. 00/02. Rozhodnutí o externím zajištění činností MPSV ponechal v kompetenci jednotlivých ředitelů odborů, kteří uzavírali smluvní vztahy s dodavateli a schvalovali proplacení došlých faktur. NKÚ současně upozornil MPSV na skutečnost, že tento postup nezajišťuje oddělení pravomocí a odpovědností v rámci vnitřního kontrolního systému MPSV ve smyslu zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole).

MPSV při zajišťování některých činností externími dodavateli nevyloučilo některá závažná rizika a nepostupovalo v souladu s obecně závaznými právními předpisy. V této souvislosti je třeba upozornit na skutečnost, že MPSV na základě smlouvy na zabezpečení provozu výpočetní techniky dlouhodobě externě zajišťuje i takové činnosti, jako jsou „zpracování rezortních účetních výkazů“ nebo „administrativně technické a kontrolní práce“. NKÚ poukázal na skutečnost, že vývoj aplikací, jejich provozování, řízení bezpečnosti a některé další činnosti orgánu státní správy dlouhodobě a ve zvyšující

se míře provádí externí podnikatelský subjekt, a to na základě smlouvy se šestiměsíční výpovědní lhůtou. MPSV by proto mělo zvážit reálná rizika spojená s případnou výpovědí nebo výpadkem plnění ze strany dodavatele.

MPSV v rámci programu „Pořízení a technická obnova majetku ve správě ústavů sociální péče“ poskytl v rozporu se stanoveným účelem i cílem dotace zařízením sociální péče v působnosti územních orgánů v celkové výši představující k 31. 12. 2001 částku 1 190 354 tis. Kč. MPSV nestanovilo kritéria pro poskytování dotací investorům a poskytovalo dotace na některé akce, aniž vydalo rozhodnutí o účelovém určení prostředků státního rozpočtu, což současně svědčí o nedostatečích vnitřního kontrolního systému MPSV. V důsledku nevydaných rozhodnutí MPSV nezabezpečilo potřebná kritéria pro závěrečná vyhodnocení akcí a pro provádění jejich kontrol. MPSV nevěnovalo dostatečnou pozornost předepsané kontrolní činnosti v rámci financování uvedeného programu, neboť v některých případech zajišťovalo potřebnou dokumentaci od investorů až na základě požadavků NKÚ, ačkoliv tyto dokumenty byly rozhodné pro financování. Z této skutečnosti je zřejmé, že pro zařazení akcí a jejich financování v rámci uvedeného programu MPSV nemělo potřebnou dokumentaci a v důsledku toho poskytl prostředky státního rozpočtu neoprávněně. Na obdobné nedostatky v činnosti MPSV upozornila již kontrola NKÚ č. 99/14, na kterou MPSV reagovalo v závěrečném účtu kapitoly za rok 1999, kde uvedlo, že ke zjednání nápravy provedlo prověrku všech investičních akcí a přijalo potřebná opatření. O neúčinnosti opatření však svědčí přetrvávající výše uvedené nedostatky.

MPSV nepostupovalo hospodárně a efektivně při opravách a odprodeji majetku státu.

Kontrolované úřady práce a ústavy sociální péče zejména nedodržovaly závazný postup zadavatelů veřejných zakázek, neúčtovaly o skutečných stavech majetku a nehospodařily s majetkem státu způsobem stanoveným obecně závaznými právními předpisy.